

Skandinavisk Kompetenceudviklingsnetværk

Følgforskning - opgavebeskrivelse

september 2010

Indholdsfortegnelse

1. Baggrund	3
2. Formål.....	3
3. Følgeforskningsopgaven	4
4. Forskningsdesignets indhold.....	6
5. Forskernes rolle og funktion.....	7

1. Baggrund

Skandinavisk Kompetenceudviklingsnetværk er et partnerskab mellem danske, svenske og norske deltagere. Projektet handler om at bedre samarbejdet mellem voksenundervisningens mange forskellige aktører og om skabe et bedre samspil mellem dem og virksomhederne.

Projektet er et grænseoverskridende samarbejdsprojekt under EU programmet Interreg IV A Öresund-Kattegat-Skagerrak, som understøtter udviklingen i Region Midtjylland ved at fokusere på en række af de udfordringer på efteruddannelsesområdet, som regionen har tilfælles med partnere i Norge og Sverige.

Bag projektet står et omfattende partnerskab med 24 partnere fra Danmark, Norge og Sverige. Gennem udveksling af erfaringer skabes grundlaget for fælles metodeudvikling og for udviklingen af fælles strategier og aktiviteter, som skal implementeres på voksenuddannelsesinstitutioner i Kattegat/Skagerrak-regionen.

For yderligere informationer henvises til beskrivelser, forskningsrapporter samt øvrige materialer på Region Midtjyllands hjemmeside:

<http://www.rm.dk/regional+udvikling/v%c3%a6kstforum/indsatsomr%c3%a5der/uddannelse/uddannelse+og+kompetenceudvikling/skankomp>

<http://www.rm.dk/regional+udvikling/v%c3%a6kstforum/indsatsomr%c3%a5der/uddannelse/uddannelse+og+kompetenceudvikling/skankomp/materialer>

2. Formål

Det er det overordnede formål med Skandinavisk Kompetenceudviklingsnetværk at udvikle metoder til bedre samspil mellem udbydere og efterspørgere af kompetenceudvikling med henblik på at forbedre kompetenceudviklingen af voksne. Dette overordnede projektmål er delt op i tre delmål. De direkte resultater, som projektet forventes at levere inden for hvert delmål, er følgende:

Delmål 1: Uddannelsesinstitutionerne gøres bedre til at analysere virksomhedernes behov og til at tilbyde dem skræddersyet oplæring.

Behovsvurdering kræver viden om både kultur- og dialogkompetencer, god kontaktevne, men derudover er også analytisk, organisatorisk viden meget vigtigt. Der er behov for at udvikle og træne i brugen af konkrete analyseredskaber på dette område.

Med realiseringen af dette delmål opfyldes behovet for at opsøgende medarbejdere og undervisere bliver bedre til at planlægge og gennemføre behovsvurderinger i virksomheder.

Når uddannelsesudbydere forstår virksomhedernes behov (både med hensyn til form og indhold), kan der udvikles målrettede tilbud til nytte for virksomheden.

Delmål 2: Etablering af netværk mellem uddannelsesinstitutionerne og virksomheder.

Etablering af virksomhedsnetværk er en måde at skabe rammer eller betingelser for en kontinuerlig dialog mellem uddannelsesinstitutioner og virksomheder, hvilket er nødvendigt for at forbedre rammerne for bedre kompetenceudvikling på arbejdsmarkedet. Når virksomhedsnetværkene er etablerede, skabes bedre forudsætninger for at målrette uddannelsestilbuddene, at styrke uddannelsesindsatsen og virksomhedssamarbejdet, ligesom netværkene også kan bidrage til at koordinere tilmelding til voksen- og efteruddannelsestilbuddene.

Delmål 3: Mere kompetenceudvikling via forbedring af virksomhedernes bestillerkompetence.

Med realiseringen af dette delmål vil de deltagende virksomheders blive bevidstgjort om sammenhængen mellem deres situation, organisation og uddannelsesbehov – samt hvad det indebærer at købe uddannelsesløsninger. Begrebet "bestillerkompetencer" adresserer således den anden side af "matchet" mellem udbydere og eftersøger. På den ene side skal udbuddet være fleksibelt og relevant (delmål 1 og delmål 2), på den anden side skal virksomheden også blive bedre til at formulere sine behov.

3. Følgeforskningsopgaven

Det overordnede mål for følgeforskningen er tilvejebringelsen af forskningsbaseret viden, som kan bruges i videreudvikling af arbejdet, samarbejdet og administrationen og ledelsen af projektet.

Følgeforskningsindsatsen skal løbende analysere og vurdere projektrelevante problemstillinger og processer ud fra en målsætning om at skabe ny viden, der kan anvendes i det fortsatte projektførløb. Dette kan finde sted ved at følgeforskningen tilvejebringer undersøgelser som: a) Perspektiverer projektets formål, design, praktiske gennemførelse og resultater og b) Tilvejebringer disse i tæt samspil og dialog med projektets aktører og/eller udvalgte interessenter.

Det er intentionen med følgeforskningsindsatsen, løbende og gennem hele projektførløbet, at tilvejebringe viden om hvilke tiltag der har en positiv (eller mindre positiv) virkning, for herefter at stille denne viden til rådighed for aktørerne i projektets praksis. Det forventes i forlængelse heraf, at følgeforskningsindsatsen dermed kan bidrage til at professionalisere aktørernes arbejde i projektet og derved øge kvaliteten i projektafviklingen. Følgeforskningens resultater stilles til rådighed for aktørerne i projektet og for øvrige relevante aktører inden for og uden for projektregionen¹.

---

¹ Andre aktører kunne f.eks. være: uddannelsespraktikere, udviklere og konsulenter indenfor uddannelsessystemet, brugere af uddannelsesydelser, ledere, administratorer, politikere eller blot den almindelige offentlighed.

Følgeforskningsindsatsen skal ligeledes rumme en kritisk og fremadrettet diskussion af, hvilke krav man kan og bør stille til fremtidige kompetenceudviklingspolitiske dispositioner – ikke mindst til dem, der har karakter af større sammenhængende satsninger på regionalt niveau.

Det konkrete udkomme eller produktmål for forskningstilknytningen er:

- **SKANKOMP FORSKNINGSSERIEN**

Udarbejdelse af en række forskningsrapporter om udvalgte tematikker i forbindelse med projektet (e.g. det opsøgende arbejde, virksomhedsforlagt undervisning, behovsafklaringsmodeller etc.). Et vejledende publikationsmål for den samlede projektperiode vil være 8-10 rapporter af 20-50 siders længde, dog med forbehold i forhold til sammenhængen mellem omfang og tema for de enkelte rapporter. Rapporterne skal rumme temaer, som er relevante for projektet, men kan være problemidentificerende, casebeskrivende (organiseringmodeller, afklaringsmodeller o. lign.), præsentere surveyresultater el. teoretiske perspektiveringer. Rapporter og/eller artikler i SkanKomp forskningsserien kan (og bør i den udstrækning at det er muligt) ligeledes søges publiceret i peer reviewede faglige tidsskrifter.

I udgangspunktet adresserer SkanKomp forskningsserien naturligvis projektets hovedmål samt de tre delmål, dvs. tilpasningen af uddannelsesydelser til virksomhedernes behov, netværk mellem uddannelsesinstitutionerne og virksomhedernes bestillerkompetence. Andre forslag til forskningsopgaver kan dog fremsættes fra alle dele af projektorganisationen (herunder også forskerne selv). Den/de tilknyttede forskere udarbejder herefter et design for opgaven i samråd og samarbejde med en til formålet nedsat arbejdsgruppe.² På denne måde knyttes formuleringen af forskningsopgaver direkte til de aktuelle vidensbehov, som opstår i selve udviklingsarbejdet med projektet og projektets deltagere gives et forskningsblik på deres arbejde, problemstillinger, organisering etc.

- **SKANKOMP FORSKNINGSSBOGEN**

Et andet konkret udkomme af forskningsindsatsen i projektet er udarbejdelse og publikation af en samlet forskningspublikation ved projektets afslutning. Publikationen kan rumme udvalgte artikler fra forskningsserien, men kan ligeledes rumme viderebearbejdnings af artikler eller temaer fra forskningsserien. I den afsluttende publikation vil det ligeledes være muligt at inddrage materialer fra andre af projektets aktører.

- **SKANKOMP SLUTRAPPORTEN**

I den sidste del af projektets følgeforskningsstrategi foretages en slutrapportering for forskningsindsatsen. I denne rapportering vurderes de faktiske resultater i forhold til opsatte målsætninger (samt effekterne af eventuelle ændringer undervejs). Det er hensigten med slutrapporten at opsummere de erfaringer, som man har gjort sig gennem projektføreløbet – og at anskue disse i en teoretisk perspektivering³.

---

² Det er herefter projektets styregruppe som godkender nye forskningsdesign.

³ Det er ikke hensigten med en slutrapport at erstatte en summativ projektevaluering, men snarere at forsøge vurdere værdien konkrete projekterfaringer fra projektet. På denne vis kan slutrapporten med fordel sammentænkes med den samlede projektevaluering. Slutrapporten kan indgå afslutningsvis i forskningsserien.

- SKANKOMP FORSKNINGSKONFERENCER

Et mål for forskningstilknytningen er afviklingen af (mindst) to udviklingskonferencer, midtvejskonference samt afslutningskonference (gerne koordineret m. forskningsbogen), hvor forskerne præsenterer forskellige oplæg om forskningsresultater f.eks. baseret på arbejdet med forskningsserien.

- SKANKOMP FORSKNINGSFORDIDLING

Ud over forskningsrapporter, forskningsbog og forskningskonferencerne kan projektets følgeforskning også formidles på andre måder: Følgeforskere kan inddrages ved andre seminarer eller arrangementer i projektperioden, følgeforskere kan inddrages i forhold til styregruppen og endeligt kan projektresultater også formidles gennem deltagelse i forskersamfundet, bl.a. i form af oplæg ved nationale, skandinaviske eller internationale konferencer.

4. Forskningsdesignets indhold

I forbindelse med markedsscreeningen ønskes udarbejdet et samlet og sammenhængende forskningsdesign, som retter sig mod projektets hoved- og delmål, herunder:

Delmål 1: Uddannelsesinstitutionerne gøres bedre til at analysere virksomhedernes behov og til at tilbyde dem skræddersyet oplæring.

Delmål 2: Etablering af netværk mellem uddannelsesinstitutionerne og virksomheder.

Delmål 3: Mere kompetenceudvikling via forbedring af virksomhedernes bestillerkompetence.

Forskningsdesignet skal redegøre for hvordan man vil tilgå forskningsopgaven, organisere arbejdet samt hvordan forskergruppen sammensættes. Herudover skal forskningsdesignet fokusere på, hvordan forskningsresultaterne kan gøres nyttige for brugerne såvel inden for som uden for projektpartnerskabet.

Forskningsdesignet skal indledningsvis indeholde en beskrivelse af forskernes opgaveforståelse, dvs. beskrivelser af hvordan forskningsindsatsen bedst kan organiseres og tilrettelægges, så der opnås mest og bedst mulig viden. Forskningsdesignet skal ligeledes:

- Forholde sig til projektets overordnede målsætning samt delmål og beskrive forskningsaktiviteter som relaterer sig hertil.
- Forholde sig til forskningsopgavens skandinaviske dimension.
- Skitsere forskningsprocessens fremdrift gennem hele projektforsløbet; faser, milepæle, tidsbestemte aktiviteter mv.
- Skitsere en plan for forskningsformidling gennem hele projektforsløbet (aktiviteter, målgrupper mv.)

- Skitsere følgeforskningsforsknings produkter; rapporter, delrapporter, workshops, midtvejsarrangementer, konferencer mv.
- Indeholde en redegørelse for bemanding (vip + evt. tap) samt budgettering (omkostninger) i forhold til opgaven⁴.
- Forholde sig til hvordan følgeforskning og udviklingsprojekter kan kombineres på en frugtbar måde (følgeforskning som en metodisk strategi i samfundsforskning).

Den samlede skandinaviske følgeforskningsindsats skal medvirke til at støtte, styre og styrke voksenuddannelsesindsatsen på lokalt og regionalt niveau i både Danmark, Sverige og Norge – og følgeforskningsindsatsen skal derfor også rumme en kritisk og fremadrettetstillingstagen til hvilke krav, man kan og bør stille til fremtidige kompetenceudviklingspolitiske dispositioner – ikke mindst til dem, der har karakter af større sammenhængende satsninger på lokalt og regionalt niveau.

5. Forskernes rolle og funktion

Der ønskes tilknyttet en og gerne flere forskere med relevant faglig ekspertise, herunder et indgående fagligt kendskab til voksenuddannelse og voksenuddannelsessystemer i Danmark, Norge og Sverige. Det vil ligeledes være fordelagtigt, hvis forskeren eller forskerteamet har et indgående kendskab til eksisterende forskning på området.

Det ses gerne, at forskere fra både Danmark, Norge og Sverige inddrages i opgaveløsningen.

Det forventes, at forskeren er aktivt involveret i formidlingen af den forskningsbaserede viden til relevante aktører i hele Skandinavien samt at forskeren løbende vil deltage i en dialog om at kvalificere det samlede projektføreløb. Det forventes ligeledes, at forskeren deltager i planlagte styre- og/eller arbejdsgruppemøder.

Følgeforskerrollen vil indebære, at forskeren på forskellige måder og i forskellige sammenhænge interagerer med de aktører som indgår i projektet. Følgeforskerrollen er derfor ikke én men snarere to roller/funktioner: På den ene side er det følgeforskerens opgave at bidrage til den overordnede styring af projektet i forhold til kompetenceudvikling, forskning, formidling og ledelse (det vil sige at forskeren har en aktiv og samspillende rolle i projektet) og på den anden side er det forskerens opgave at tilvejebringe uafhængig og forskningsbaseret viden (dvs. tilvejebringelse af viden om projektet). I den ene funktion er det forskeren, som sammen med andre udfører opgaver som en del af opdraget, og i den anden funktion står forskeren som "tilskuer" mens opdragsgiver (eller andre) udfører opgaven.

Der ønskes tilknyttet en eller flere forskere, der har forståelse for – og gerne erfaring med – balanceringen af disse hensyn i følgeforskningsopgaven. Herunder er det vigtigt, at:

- Forsker(ne) opererer med klare roller under hele forløbet (i samarbejdet med såvel opdragsgiver som øvrige aktører eller informanter)

---

⁴ Der ønskes en sammensætning eller samlet bemanding med en omfattende erfaring i forhold til voksen- og efteruddannelsesområdet

- Forsker(ne) kan skabe en dialog for og tilrettelægge kommunikationen med de mange forskellige grupper af aktører.
- Forsker(ne) kan og vil bidrage til projektets læringsprocesser ved løbende at give tilbagemeldinger om forskningsprocesser og -resultater.
- Forsker(ne) vil bidrage til vedligeholdelsen af systemer for informationsformidling, evaluering og monitorering⁵.
- Forsker(ne) eventuelt vil indgå i en ledelsesmæssig dialog om korrektioner eller justeringer af projektaktiviteter med henblik på optimal målopfyldelse.
- Forsker(ne) vil indgå i en videnskabelig og eventuelt populærvidenskabelig formidling af forskningsresultater.
- Efter bestemmelsen af forskningstemaer (se ovenfor) er det forskeren som tilrettelægger et metodevalg og en strategi for indhentning af data (projektets øvrige parter, herunder især sekretariatet, stiller sig dog til rådighed og vil være forsker(ne) behjælpelige)⁶.

Men den vigtigste af disse roller, funktioner og opgaver handler om samspillet mellem forsker(ne) og opdragsgiver og om arbejdet med at klargøre rollefordelingen i forskellige faser gennem hele projektet. Det handler om etablering af erfaringslæring eller "feedback-sløjfer" mellem projektledelsen og følgeforskningsindsatsen hvor resultaterne af projektets aktiviteter vurderes op imod de operationelle projektmålsætninger. Det er i denne funktion at forskningsindsatsen bliver til en følgeforskningsindsats og ikke kun en ex post aktivitet.

---

5 Den løbende monitorering af aktiviteter falder indenfor projektledelsesopgaven - og derfor udenfor følgeforskningsopgaven. En del af følgeforskningen indebærer dog at forholde sig til aktiviteter og aktivitetsniveauer.

6 I forlængelse heraf må forskerens resultater naturligvis ikke være påvirket af opdragsgiverens eventuelle interesser.